

Чорна В. В.,
здобувач вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
Науковий керівник: Кудерська Н. І.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ, НАБУТТЯ, ПРИПИНЕННЯ

Громадянство є одним з ключових понять, що визначає юридичний статус особи та її особливий зв'язок з державою. Для кожної людини громадянство має велике значення, оскільки воно визначає не лише права та обов'язки, але й ідентичність, належність до певної спільноти, а також є джерелом захисту особистих інтересів, важливим для побудови правової країни, забезпечення гармонійних відносин між державою та її громадянами, що є актуальним повсякчас.

Становлення інституту громадянства пов'язане з історією людства та розвитком державності. Основними етапами розвитку інституту громадянства є така доба, як античність, тобто у Стародавній Греції і Римі громадянство було віддане лише вільним людям, які мали певний рівень майнового стану та відповідний соціальний статус. Громадянство було необхідним для участі в політичному житті та здійснення політичної влади. У середньовіччі до прикладу в період феодалізму громадянство не мало особливого значення, оскільки люди жили відповідно до соціального стану, а не за національною приналежністю. Однак, з поширенням централізованих держав почали виникати перші форми національного громадянства, що ґрунтувались на спільній мові, території та історичній спадщині. Уже у новому часі, у XVIII столітті інститут громадянства набув сучасного значення, яке базується на принципах свободи, рівності та прав людини [1, с.15]. Він став необхідним для реалізації політичних та громадських

прав, а також для захисту своїх інтересів та виконання своїх обов'язків перед державою. У сучасності громадянство є однією з основних форм національної приналежності, важливим фактором інтеграції в суспільство, надає людям певний набір прав та обов'язків, ін.

Набуття громадянства є важливим і складним процесом, який дозволяє іноземним громадянам стати повноцінними членами українського суспільства. Належність до громадянства України означає, що особа має право на статус громадянина України та всі пов'язані з цим права і обов'язки. Правове регулювання належності визначене законодавством країни.

Зазвичай закони про громадянство визначають основні принципи політики щодо нього. Вони становлять правові рамки, відповідно до яких встановлюються процедури, умови та права, пов'язані з громадянством України. До прикладу це: принцип єдиного громадянства; запобігання виникненню випадків без громадянства; неможливості позбавлення громадянина українського громадянства; визнання права громадянина України на зміну громадянства; неможливості автоматичного набуття іноземцем чи особою без громадянства внаслідок укладення шлюбу з громадянином України або отримання національності України його дружиною (чоловіком) та інші. Усі вони пов'язані тим, що регулюють правове становище цієї проблеми у суспільстві. Основні принципи, які закріплені у законодавстві, сприяють створенню єдиного громадянства держави Україна, запобігають виникненню випадків без громадянства, його позбавлення тощо гарантуючи стабільність та захищеність статусу громадянина.

Правові основи громадянства України визначаються чинним законодавством України, зокрема гарантуються Конституцією України та унормовуються Законом України «Про громадянство» [2]. Ці законодавчі акти встановлюють також правила та процедури, які дозволяють його припинити,

включаючи добровільну відмову особи від нього, в разі порушення особою законодавства України та незаконного використання громадянства тощо.

Під час реалізації процедур щодо громадянства, зокрема набуття, припинення чи скасування рішень про набуття громадянства, особа має право на захист своїх прав і інтересів, що включає право на обґрунтовану захисту, право на доступ до судових інстанцій, право на представництво іншою особою та інші процесуальні гарантії. Воно визнається як важливий юридичний статус, який надає людині права і обов'язки, а також забезпечує її ідентичність і належність до конкретної країни.

Громадянство під час воєнного часу є складним та проблематичним питанням, яке вимагає особливої уваги та захисту прав громадян. Воєнний конфлікт може мати серйозний вплив на осіб, які опиняються в зоні конфлікту або пересуваються через неї. Одна з найпоширеніших проблем пов'язаних з громадянством під час воєнного часу - це втрата громадянства. Умови воєнного конфлікту, особливо якщо він супроводжується окупацією або іншими формами зовнішнього впливу, можуть спричинити примусову втрату громадянства населення держави. Це може бути наслідком дій окупантів або зміни політичного статусу території. Під час війни також можуть виникати проблеми з отриманням громадянства. Внутрішньо переміщені особи та біженці, що перебувають у зоні конфлікту, можуть зазнавати труднощів у здійсненні процедур набуття громадянства. Це пов'язано зі зрушенням адміністративних процесів, відсутністю документів або зміною умов отримання громадянства.

Громадянство під час війни потребує особливої уваги та захисту з боку держави. Необхідно розробляти та впроваджувати ефективні механізми та політики, що гарантують захист прав громадян та надають можливість відновити громадянство у разі його втрати. Держава повинна забезпечувати доступ до процедур набуття громадянства та уникати будь-якої форми дискримінації під час їх здійснення.

Умови воєнного конфлікту, особливо якщо він супроводжується окупацією або іншими формами зовнішнього впливу, можуть спричинити примусову втрату громадянства населення держави. Це може бути наслідком дій окупантів або зміни політичного статусу території. Необхідно забезпечити механізми юридичної допомоги та підтримки громадян, які втратили свою приналежність до нашої країни внаслідок окупації, а також залучити міжнародне співтовариство для вирішення цих проблем. Особлива увага має бути приділена відновленню порушених прав громадян та їх реінтеграції в українське суспільство після закінчення воєнного конфлікту.

У воєнний та післявоєнний періоди питання громадянства України вимагають уважного аналізу та ефективних рішень, зокрема, визначення чітких правових основ та процедур, які забезпечуватимуть захист прав та інтересів українських громадян. Відновлення громадянства після війни та розробка політики щодо переселення та міграції осіб, постраждалих внаслідок військових конфліктів, є важливими кроками для розв'язання цих проблем.

Політичні та правові аспекти громадянства мають суттєвий вплив на життя громадян, тому важливо мати законодавчо закріплені прозорі та справедливі механізми щодо громадянства України, які забезпечать рівність перед законом та захист прав кожного.

Список використаних джерел:

1. Schuck P.H., Smith R. M. Історія громадянства. Академія громадянства. Серія: Юриспруденція. 2018. № 1. С. 15-19.
2. Про громадянство: Закон України від 18.01.1991 № 1636-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text/>

*Гайду Г. В.,
доктор філософії в галузі права,
Голова Вінницького міського суду Вінницької області
Шнак К. О.,
студентка 2-го курсу СВО магістра спеціальності 081 Право
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СУДУ

В останні роки впровадження новітніх цифрових технологій у повсякденне життя суспільства все більше торкається правової системи, а також конкретно і суддів. Тим самим це започаткувало собою епоху трансформацій судової сфери, змінивши традиційні процедури судових засідань і проклавши шлях до появи електронних судів. Цей перехід до цифровізації зумовлений, перш за все, прагненням до ефективних та доступних сервісно-орієнтованих процедур взаємодії громадян з державою та необхідності оптимізації судових процесів, де не будуть присутні такі явища, як повільне судочинство та порушення процесуальних строків розгляду справ. Електронні суди являють собою значний крок уперед у швидкому й ефективному правосудді, яке одночасно використовує всю потужність сучасних цифрових технологій.

В Україні прийнято низку загальних і спеціальних нормативно-правових актів, які регламентують застосування цифрових технологій у судовій системі, але саме поняття «електронний суд», немає чіткого та єдиного визначення, як і у юридичній літературі, так і у законодавстві. Натомість сучасні дослідники пропонують під поняттям «електронний суд / судочинство / правосуддя» мати на увазі різні технології, які застосовуються в судочинстві, при чому мається на увазі не просто використання інформаційних технологій у судовій діяльності, а використання інформаційних технологій як інструменту вчинення процесуальних дій. Також це поняття ми можемо розуміти, як «спосіб